

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/114/2024
Identifikačné číslo spisu:	5122208902
Dátum vydania rozhodnutia:	10.12.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5122208902.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne B. L., narodenej XX. E. XXXX, K. XXX, právne zastúpenej advokátskou kanceláriou DPP Martaus & Partners, s.r.o., IČO: 51174227, Žilina, Jána Milca 788/5, proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, IČO: 00156621, Bratislava, Dobrovičova 12, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod č. k. 49C/89/2022-251 o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. mája 2024 č. k. 7Co/160/2023-324, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 06. júna 2023 č. k. 49C/89/2022-251 žalobu v celom rozsahu zamietol (výrok I.) a žalovanej voči žalobkyňi nárok na náhradu trov nepriznal (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku konštatoval, že žalobkyňa svoj nárok uplatnila v súvislosti s nesprávnym úradným postupom, ktorý mal byť konštatovaný v Oznámení o výsledku prešetrenia sťažnosti Okresného úradu Žilina zo dňa 08. decembra 2020, keď o jej žiadosti zo dňa 30. decembra 1992 nebolo rozhodnuté v časti uplatneného nároku lesné hospodárstvo a obvodný úrad dopravy a cestného hospodárstva, evidované pod č. XXXX/XXXX. Do času vyhlásenia rozsudku žalobkyňa nešpecifikovala, akých konkrétnych pozemkov s akými výmerami sa malo týkať konštatovanie okresného úradu o nečinnosti príslušného orgánu. Súd prvej inštancie uviedol, že bez takýchto vstupných údajov je nemožné uplatnený nárok žalobkyne posúdiť. Podľa súdu prvej inštancie nebol preukázaný žiadnym spôsobom vznik škody na jej strane, jednak z dôvodu nešpecifikácie pozemkov a ich výmery, a tiež neboli doložené žiadne podklady, ktoré by súdu umožňovali aspoň predbežne právne posúdiť, či žiadosť o vydanie pozemkov pri časti nároku žalobkyne, pri ktorej bola konštatovaná nečinnosť, bude zo strany príslušného orgánu rozhodnutá v prospech žalobkyne, pretože

jedine v takom prípade by žalobkyni mohla hypoteticky vzniknúť škoda v podobe napríklad ušlého zisku, keďže pre nečinnosť príslušného orgánu by nemohla disponovať s predmetnými pozemkami.

1.2. Súd prvej inštancie konštatoval, že nebolo možné vykonať žalobkyňou neurčito formulovaný návrh na vykonanie znaleckého dokazovania za účelom stanovenia škody a ušlého zisku, a to ani po jeho doplnení, keď žalobkyňa na výzvu súdu uviedla, že zoznam nehnuteľností pripravuje a s následným dopytom tesne pred pojednávaním navrhovala, aby súd dožiadal žalovanú na predloženie dokumentov preukazujúcich celkovú výmeru vyvlastnených pozemkov. Údaj o celkovej výmere vyvlastnených pozemkov by vzhľadom na uvedený predpoklad, a to že nesprávny úradný postup pozostávajúci z nečinnosti príslušného orgánu možno odvodiť len z výsledku vybavovania sťažnosti v ďalšom nenapomohla získať vstupné údaje pre vykonanie relevantného znaleckého dokazovania v naznačenom smere. Súd prvej inštancie preto navrhovaný dôkaz zamietol, ako aj návrhy dopytovať žalovanú a Okresný úrad Žilina k uvedenej otázke. Nebol preukázaný vznik škody na strane žalobkyne, čo napokon konštatoval aj sám právny zástupca žalobkyne vo svojej záverečnej reči, a preto chýba jeden zo základných predpokladov na priznanie tohto nároku.

1.3. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že nebola bezpečne preukázaná príčinná súvislosť medzi negatívnym prežívaním žalobkyne a tou skutočnosťou, že nemalo byť rozhodnuté v primeranej lehote o tretej časti ňou uplatneného reštitučného nároku. Iba samotné konštatovanie nečinnosti príslušného orgánu pri rozhodovaní o časti uplatneného nároku bez preukázania príčinnej súvislosti s nemajetkovou ujmom žalobkyne nemôže v režime zákona č. 514/2003 Z.z. obstať ako dostatočné zdôvodnenie a preukázanie vzniku nároku na peňažné odškodnenie nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie mal za to, že zo strany žalobkyne nebol dokonca ani dostatočne tvrdý a opísaný vznik nemajetkovej ujmy, keďže opis rozhodujúcich skutočností bol založený na všeobecných konštatovaniach týkajúcich sa krívd spôsobených žalobkyni v súvislosti s vyvlastneniami majetku vo vlastníctve jej rodičov, zhoršením zdravotného stavu žalobkyne, útrapami a stratou času na jej strane, ako aj poukazovaním na mnohoročné nehody s jej synom V. L. a jeho manželkou B. L., ktoré navyše v spore ani neboli preukázané.

1.4. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Žalovaná bola v spore úspešná v plnom rozsahu, avšak nárok na náhradu trov konania si neuplatnila, preto jej súd prvej inštancie voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 29. mája 2024 č. k. 7Co/160/2023-324 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni titulom nemajetkovej ujmy sumu 2.240 eur spolu s ročným úrokom z omeškania vo výške 5 % od 14. septembra 2021 do zaplatenia a vo zvyšku nároku titulom nemajetkovej ujmy a náhrady škody žalobu zamietol (výrok I.). Odvolací súd rozhodol, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania (výrok II.).

2.1. Žalobkyňa podala odvolanie voči rozsudku súdu prvej inštancie z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. e), f) a h) CSP.

2.2. Odvolací súd nemal pochybnosť o tom, že predmetom konania bol nárok žalobkyne na náhradu škody a nemajetkovej ujmy proti štátu uplatnený v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. a tiež uviedol, že v preskúmvanej veci pri vybavení sťažnosti Okresným úradom Žilina boli konštatované prieťahy v konaní len v tretej časti, a to pozemkov dotýkajúcich sa lesného hospodárstva a hospodárstva dopravy, preto predmetom konania boli iba prieťahy v konaní týkajúce sa týchto pozemkov.

2.3. Odvolací súd mal za správne konštatovanie súdu prvej inštancie, že žalobkyňa v rámci celého konania riadne neoznačila, ktorých konkrétnych pozemkov a akej výmery by sa tento nesprávny úradný postup mal dotýkať. Uvedené nevyplýva ani z oznámenia Okresného úradu Žilina, ktorým bola vybavená sťažnosť a boli konštatované prieťahy v konaní, a preto nepreukázala vznik a výšku škody. Obdobne, pokiaľ žalobkyňa navrhovala vykonanie dokazovanie znaleckým dokazovaním, toto nebolo možné nariadiť, keďže nešpecifikovala, o aký druh, akú výmeru a ktoré pozemky sa malo jednať, teda znalci nemohli byť stanovení úloha, aby vypočítali prípadnú škodu na týchto pozemkoch - ušlého zisku, teda keď počas prieťahu v konaní a nerozhodnutí o žiadosti žalobkyne na vrátenie reštitučných nárokov nebolo rozhodnuté a počas tejto doby žalobkyňa nemohla s týmito pozemkami disponovať. Žalobkyňa predložila do spisu listinné doklady o vyvlastnení pozemkov, z ktorých by bolo zrejmé, ktoré pozemky

boli vyvlastnené a v akej výmere. Odvolací súd v tejto súvislosti uviedol, že tieto rozhodnutia o vyvlastnení sa dotýkajú pozemkov, o ktorých už bolo rozhodnuté (výpočet rozhodnutí odvolací súd uviedol v bode 8. odôvodnenia rozhodnutia). Žalobkyňa tak ani týmito dôkazmi podľa odvolacieho súdu nepreukázala pri ktorých konkrétnych pozemkoch boli okresným úradom konštatované prietahy v konaní. Odvolací súd konštatoval, že dôkazné bremeno spočívalo na žalobkyni, tvrdiacej vznik škody pre doterajšie nerozhodnutie o jej reštitučných nárokoch, preto neobstojí jej návrh, aby súd vyžiadal špecifikáciu reštitučných pozemkov od žalovanej. Odvolací súd k otázke znaleckých posudkov dodal, že žalobkyňa mala možnosť predložiť súdu súkromný znalecký posudok v zmysle § 209 CSP. Odvolací súd nárok žalobkyne na náhradu škody zamietol a v plnom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie a v podstatných častiach naň aj odkázal.

2.4. V otázke nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, bol odvolací súd názoru, že dĺžka konania, kedy nebolo rozhodnuté o žiadosti žalobkyne na vrátenie reštitučných nárokov (žiadosť podaná v roku 1992 a v čase rozhodovania Okresného úradu Žilina o sťažnosti v decembri 2020 - teda v čase rozhodovania o veci spolu 28 rokov) žiadnym spôsobom vznikol žalobkyni nárok na nemajetkovú ujmu. Podľa odvolacieho súdu nemožno dĺžku konania v rozsahu 28 rokov v rozumnej miere ospravedlniť žiadnymi relevantnými okolnosťami daného prípadu. Odvolací súd dospel k záveru, že v tomto prípade boli naplnené znaky priznania nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 17 ods. 3 písm. b/ zákona č. 514/2003 Z. z. a vzhľadom na neprimeranú dĺžku obdobia 28 rokov je potrebná aj určitá finančná náhrada tejto nemajetkovej ujmy.

2.5. Žalobkyňa podľa odvolacieho súdu nepreukázala naplnenie znakov vyžadovaných ustanovením § 17 ods. 3 písm. a), c) a d) zákona č. 514/2003 Z. z., zlé vzťahy v súvislosti s prietahmi v tomto konaní s jej synom a nevostou preukázané neboli, uvedené nepotvrdili ani svedkovia pred súdom prvej inštancie. V tejto časti nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a nemajetkovou ujmov, ktorá by mala žalobkyni vzniknúť práve z dôvodu narušenia vzťahov s (aj ďalšími) rodinnými príslušníkmi. Pokiaľ žalobkyňa tvrdila zhoršenie svojho zdravotného stavu a predložila v tejto súvislosti aj lekárske správy, odvolací súd uviedol, že z týchto nie je možné jednoznačne konštatovať, že k zhoršeniu jej zdravotného stavu došlo práve v súvislosti s týmto konaním alebo z iných dôvodov.

2.6. Odvolací súd poukázal v závere odôvodnenia rozhodnutia na to, že žalobkyňa ani netvrdila a ani nepreukázala, že určitým spôsobom urgovala okresný úrad na vybavenie svojej žiadosti a ani to, aké kroky vykonávala, aby jej žiadosť bola vybavená skôr, okrem podanej žiadosti v roku 2020. Odvolací súd z uvedeného považoval za možné usúdiť, že aj samotná žalobkyňa istým spôsobom prispela k dĺžke konania, keď spolu so žiadosťou (z roku 1992) nepredložila všetky potrebné doklady a až v zmysle oznámenia niektoré predložila v roku 2014.

2.7. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že žalovaná listom zo dňa 13. septembra 2021 žalobkyni oznámila zamietnutie žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy. Odvolací súd v tejto spojitosti, v súlade so žalobou, § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. a § 3 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., zaviazal žalovanú k úhrade úroku z omeškania zo sumy 2.240 eur od 14. septembra 2021 do zaplatenia vo výške 5 % ročne.

2.8. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 a 2 v spojení § 255 ods. 1 a 2 CSP. Žalovaná mala úspech v prípade zamietnutia nároku na náhradu škody, na základe čoho dospel odvolací súd k záveru, že každý z účastníkov mal v konaní úspech 50 % a rozhodol, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

3. Žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) podala voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP.

3.1. Dovolateľka vyjadrila presvedčenie, že odvolací súd, podobne ako súd prvej inštancie, svojimi nesprávnymi závermi o tom, že počas celého konania riadne neoznačila pozemky, ktorých sa má nesprávny úradný postup týkať, a teda nepreukázala vznik a výšku škody, sú aj s poukazom na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky (dovolateľka uviedla, že z Nálezu Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 141/19 zo dňa 17. januára 2020 bolo vyplýva, že skutočnosť, že žalobkyňa nevie preukázať výšku škody, nemôže znamenať, že súd jej náhradu škody vôbec neprizná) nesprávne a porušujú jej základné ústavné práva. Dovolateľka v danej súvislosti tiež akcentovala, že v priebehu konania boli predložené listinné dôkazy, a zároveň vypočutí svedkovia - V. L. a B. L., pričom na základe týchto dôkazov mohol súd prvej inštancie dospieť k určeniu toho, akú výmeru pozemkov si uplatnila

svojou žiadosťou o reštitučný nárok a toho, o akej výmere bolo rozhodnuté, resp. o akej výmere pozemkov rozhodnuté nebolo. Na základe týchto predložených dôkazov bolo možné určiť výmeru pozemkov, o ktorých nebolo doposiaľ zo strany Okresného úradu Žilina rozhodnuté a súd zároveň vedel, že sa jednalo o pozemky dotýkajúce sa lesného hospodárstva a hospodárstva dopravy. Žalobkyňa zastala názor, že už na základe týchto poznatkov mohol súd nariadiť znalecké dokazovanie a zadať znalcovi vypracovať znalecký posudok na určenie trhovej hodnoty týchto nehnuteľností. Tiež požiadala prvoinštančný súd, aby vyžiadal od Okresného úradu Žilina informáciu a konkretizáciu jednotlivých pozemkov s ich výmerami, o ktorých nebolo doposiaľ rozhodnuté, nakoľko bolo pre ňu náročné získať tieto dokumenty a informácie z archívov. Aj tento návrh bol však zo strany súdu zamietnutý. Dovolateľka zároveň zdôraznila, že na nesprávny postup súdu prvej inštancie v tomto smere poukázala aj v odvolaní, no týmito argumentami týkajúcimi sa preukázania výšky nemajetkovej škody sa odvolací súd vôbec nezaoberal, prípadne sa k nim vyjadril len čiastočne a aj to totožne so závermi súdu prvej inštancie. Podľa dovolateľky sa odvolací súd vo svojom rozsudku nevysporiadal tiež s námietkami žalovanej týkajúcimi sa priznania nároku na náhradu majetkovej škody, uvedenými v odvolaní žalobkyne (dovolateľky), čím bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces a nepriamo tak dochádza aj k porušeniu iných základných práv dovolateľky, akými sú napríklad právo na náhradu škody, právo na prístup k informáciám, právo vlastniť majetok a právo na pokojné užívanie majetku. V súvislosti so záverom odvolacieho súdu v bode 12. napadnutého rozhodnutia (v tomto rozhodnutí dovolacieho súdu pozri bod 2.6. odôvodnenia) dovolateľka vyjadrila nesúhlas s tvrdením, že neurgovala okresný úrad vo veci vybavenia svojej sťažnosti - aj keď podala písomnú sťažnosť o prešetrovanie prieskumov v konaní až v roku 2020, medzitým sa o proces rozhodovania zaujímal a chodila sa o ňom pravidelne informovať. Dovolateľka sa nestotožnila ani s výškou nemajetkovej ujmy, ktorú jej odvolací súd priznal voči žalovanej. Vzhľadom na závažnosť nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci, sa jej táto výška javí ako neprimerane nízka. Z odôvodnenia odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa výpočtu nemajetkovej ujmy, jej nebolo jasné, na základe čoho dospel odvolací súd k sume 2.240 eur. V tomto smere označila dovolateľka napadnutý rozsudok odvolacieho súdu za arbitrárny a porušujúci jej základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý súdny proces.

3.2. Dovolateľka dovolaciemu súdu navrhla, aby rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne, aby dovolací súd v zmysle § 449 ods. 3 CSP sám vo veci rozhodol.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že naďalej zotrváva na písomnej a ústnej argumentácii, ktorú prezentovala počas celého priebehu súdneho konania. Podľa žalovanej celý obsah dovolania smeruje len proti dôvodom rozhodnutia, na základe čoho je potrebné ho považovať za neprípustné. Mala za to, že dovolateľka neuviedla žiadne nové skutočnosti alebo dôkazy, iba opakovane konštatovala tie isté skutočnosti, ktoré boli predmetom sporu v danej právnej veci. Dovolaciemu súdu navrhla, aby dovolanie odmietol v zmysle § 447 písm. f) CSP, alternatívne, aby ho podľa § 448 CSP ako nedôvodné v celom rozsahu zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) uvádza nasledovné:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V danom prípade žalobkyňa prípustnosť dovolania založila výlučne na ustanovení § 420 písm. f) CSP, ktorým namietala (i) nesprávne a neúplne zistený skutkový stav veci nižšími súdmi, ktoré súdy (ii) nevykonanie ňou navrhovaného dokazovania (tzv. opomenuté dokazovanie - pozn.), (iii) nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť napadnutého rozsudku, (iv) nesprávnosť záverov nižších súdov o nepreukázaní výšky škody a nemajetkovej ujmy ako i nedôvodnosť týchto nárokov, tu i s odkazom judikatúru českých súdov.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu v prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania je preto dovolacia námietka týkajúca sa nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktorú bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 01. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

13. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolací súd nedisponuje oprávnením dokazovať hmotnoprávne skutky, na to slúži nachádzacie (základné) konanie a konanie na odvolacom súde. Predmetom dokazovania pred dovolacím súdom sú napr. včasnosť a prípustnosť dovolania; skutkový stav a výsledky dokazovania pred nižšími súdmi sa nemôžu pred dovolacím súdom meniť (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, pri § 442).

14. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

15. V súvislosti s námietkou žalobkyne o nevykonaní ňou navrhovaného znaleckého dokazovania, ako aj dokazovania dopytovaním žalovanej a Okresného úradu Žilina na vstupné údaje pre vykonanie znaleckého dokazovania, dovolací súd upriamuje pozornosť na body 32. až 35. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s bodom 8. odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, v ktorých rozsudkoch (vo vzájomných súvislostiach) dostala žalobkyňa zrozumiteľnú a zrejmu odpoveď (vysvetlenie), prečo ňou navrhované dokazovanie nebolo vykonané. Stalo sa tak v podstate pre nedostatok tvrdení významných okolností pre osvedčenie uplatneného nároku navrhovaným dokazovaním.

16. Žalobkyňa tvrdila, že nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote jej vznikla škoda, resp. ušlý zisk, pretože dlhodobo nemôže pre nevykonalie reštitučného nároku disponovať so svojím majetkom (t. j. prenajať, resp. ho predáť). Na preukázanie výšky uplatneného nároku na náhradu škody žalobkyňa navrhla vykonať znalecké dokazovanie, v rámci ktorého by znalec ohodnotil výnos z pôdy, ktorá podliehala reštitúcii, o ktorej príslušný orgán verejnej moci v primeranej lehote nerozhodol (pozri návrh žalobkyne na vykonanie dokazovania č. I. 176 v spojení s č. I. 208 spisu), ktorý výnos mal predstavovať škodu, resp. ušlý zisk bez toho, aby identifikovala charakter, rozlohu, prípadne i polohu pôdy, ktorej sa navrhované dokazovanie malo dotýkať ako vstupného a zásadného údaje pre podanie odborného posúdenia. Identifikovanie pôdy žalobkyňa žiadala presunúť na žalovanú, resp. na vykonanie bližšie nešpecifikovaného dopytu na Okresný úrad Žilina, odvolávajúc sa pritom len na komplikovanosť získať z archívov dokumenty preukazujúce celkovú výmeru vyvlastnených pozemkov v tejto veci (pozri podanie žalobkyne č. I. 225 spisu), a to bez bližšieho relevantného zdôvodnenia, prinajmenšom aspoň oznámenia či sa o to vôbec pokúsila a s akým konkrétnym výsledkom.

17. Žalobkyňa v danej súvislosti tiež akcentovala, že v priebehu konania boli predložené listinné dôkazy, a zároveň vypočutí svedkovia - V. L. a B. L., na základe ktorých dôkazov mohol súd prvej inštancie dospieť k určeniu toho, akú výmeru pozemkov si uplatnila svojou žiadosťou o reštitučný nárok a toho, o akej výmere už bolo rozhodnuté, resp. o akej výmere pozemkov rozhodnuté nebolo, i tu bez bližšieho vysvetlenia z čoho tak vyvodzuje.

18. Vychádzajúc z uvedeného v predchádzajúcich dvoch bodoch žalobkyňa namietanie ..nevykonania navrhovaného dokazovania v dovolaní (rovnako ako v odvolaní) založila výlučne len na zdôraznení nestotožnenia sa s argumentáciou, pre ktorú nižšie súdy predmetné dokazovanie nevykonali, ktorú argumentáciu považuje za nedostatočnú a nesprávnou. Iba takéto všeobecné, nič konkrétne nehovoriace namietanie je ale pre uskutočnenie prieskumu nevykonania navrhovaného dôkazu nepostačujúce.

19. I v danom prípade platí, že len samotná polemika žalobkyne s procesným postupom nižších súdov nespĺňa predpoklad jasnej a zrozumiteľnej formulácie dovolacieho dôvodu bez možnosti sa ním dovolacím súdom relevantne zaoberať.

20. Dovolateľka zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP založila aj na nepreskúmateľnosti a

arbitrárnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, tu v zásade s prepojením na vytýkanú vadu nevykonania ňou navrhovaného dokazovania.

21. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie (s ktorým tvorí jeden komplex) spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP a § 387 ods. 2 a 3 CSP) a preto ho nemožno považovať za nedostatočne odôvodnené. Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, na základe čoho dospel k záveru o vecnej správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré potvrdil, pričom podľa § 387 ods. 2 správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia konštatoval a na ne odkázal, pričom s nimi vzhľadom na potvrdzujúci výrok tvorí rozhodnutie odvolacieho súdu jeden celok.

22. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení z 23. júna 2004, sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“. Odvolací súd v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvej inštancie sa v princípe môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia podaného súdom prvej inštancie (porovnaj rozsudok Helle proti Fínsku z 19. decembra 1997, sťažnosť č. I., Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-VIII). Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré jasne zhodnotí skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany sporu na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, III. ÚS 191/2013). Vo svetle týchto rozhodnutí aj Najvyšší súd Slovenskej republiky zastáva názor, že nie je nutné, aby na každú námietku strany sporu bola daná súdom podrobná odpoveď a rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzované s ohľadom na okolnosti každého prípadu.

23. V súvislosti s arbitrárnosťou súdneho rozhodnutia najvyšší súd konštatuje, že o arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu odvolacím súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa odvolací súd natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ale nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojevôľu alebo znamenala aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov popierajúcu ich účel, podstatu a zmysel. Odôvodnenie napadnutého rozsudku dalo zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa riadil odvolací súd pri prijímaní záveru o správnosti odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobcovia sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňujú a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa ich predstáv.

24. V danej súvislosti najvyšší súd tiež dodáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). Navyše do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky v zásade nepatrí ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

25. Znamená to, že nesprávne právne posúdenie veci (nepreukázanie vzniku a výšky škody s poukazom na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, naplnenie znakov priznania nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 17 ods. 3 písm. a), c) a d) zákona č. 514/2003 Z. z., vrátenie právneho posúdenia i čiastočného spoluzavinenia poškodeného, ako i stotožnenie sa s odôvodnením rozhodnutia súdu prvoinštančného o zamietnutí nároku), odvolávajú sa pritom na judikatúru českých súdov, tu bez potreby polemizovať s názorom o nezáväznosti judikatúry vrcholných súdnych ustanovizní iných štátov (Ústavný súd a Najvyšší súd Českej republiky po 01. januári 1993 z toho nevynímajúc, tu por. aj R 71/2018), dovolateľka neprípustne namietala cez dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

26. Dovolací súd záverom považuje za potrebné akcentovať, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu procesu rigoróznejšieho a odborne náročnejšieho typického v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí preto advokát nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 a § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a dôvodoch, na ktorom bolo reálne založené. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

27. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd dovolanie žalobkyne podľa § 421 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

28. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd zásadne neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP), v tomto prípade sa však žiada urobiť výnimku a uviesť, že dôvodom nepriznania náhrady trov dovolacieho konania žalovanej za cenu ustúpenia od dvojfázového modelu rozhodovania predpokladaného platnou úpravou, tu porovnaj § 262 CSP), bolo to, že žalovanej z procesného hľadiska úspešnej v tomto konaní preukázateľne žiadne trovy nevznikli a rozhodovanie za takejto situácie najskôr o nároku a potom o výške náhrady by bolo v rozpore s princípom procesnej ekonomiky (tu porovnaj tiež čl. 17 Základných princípov CSP a R 72/2018).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.